

Schoolondersteuningsprofiel 2018-2019

Leercentrum W.A. van Liefland

Witterhoofdweg 1G
9405 HX Assen
T 0592 - 820 650

 info@liefland-assen.nl

 www.liefland-assen.nl

plateau

Leercentrum W.A. van Liefland

Voortgezet Speciaal onderwijs

Inhoud

Inleiding	3
Algemene gegevens	4
Missie en Visie	6
De onderwijsstructuur	8
De zorgstructuur	10
Samenwerking met ketenpartners	14
Grenzen	16
Bijlagen Basisondersteuning Plateau	18
Bijlage 1: Missie en visie van samenwerkingsverband 22.01 en Plateau Integrale Kindcentra.	
Bijlage 2: Functies, taakprofielen en taakverdeling.	
Bijlage 3: Preventieve en licht curatieve interventies.	

Inleiding

Voor u ligt het schoolondersteuningsprofiel van Leercentrum W.A. van Liefland. In het schoolondersteuningsprofiel legt het schoolbestuur ten minste eenmaal per 4 jaar vast welke extra ondersteuning de school kan bieden aan leerlingen met een specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoefte. Schoolleiding, intern begeleider, orthopedagoog en bestuur stellen samen het schoolondersteuningsprofiel op en de medezeggenschapsraad van de school heeft adviesrecht op dit document.

Leercentrum W.A. van Liefland valt onder de extra ondersteuning van het samenwerkingsverband VO 22.01. Van extra ondersteuning is in ons samenwerkingsverband sprake als kinderen deelnemen aan speciaal onderwijs cluster 3 en 4.

In het schoolondersteuningsprofiel beschrijven wij hoe we de extra ondersteuning vormgeven en wat onze mogelijkheden, grenzen en ambities zijn.

Het schoolondersteuningsprofiel heeft verschillende functies, namelijk:

- Als voorlichtingsdocument voor ouders/verzorgers en wat zij van ons als school kunnen verwachten
- Als voorlichtingsdocument voor andere scholen en samenwerkingsverbanden
- Als document waarop de Commissie voor Toelaatbaarheid (CVT) hun besluit over toelaatbaarheid baseert
- Als document waarop de Commissie van Advies (CVA) hun besluit over toelaatbaarheid baseert
- Als document waarop het schoolbestuur een besluit kan nemen over toelating of verwijdering.

Algemene gegevens

Contactgegevens

School	Leercentrum W.A. van Liefland
Adres	Witterhoofdweg 1G, 9405 HX Assen
Telefoon	0592-820650
E-mail	info@liefland-assen.nl
Directie	Mevr. C. vd Barg (directeur) Mevr. E. Boelens-Smit (adjunct-directeur)
Orthopedagoog	Mevr. S. Visser
Intern begeleider	Mevr. E. Kleyberg (Fase 1) Mevr. M. Odding (Fase 2 en 3)
Stage coördinator	Mevr. J. Dunnewind
Bestuur	Plateau Integrale Kindcentra
Website bestuur	www.plateau-assen.nl
Samenwerkingsverband	passend onderwijs 22-01 p.o.
Website samenwerkingsverband:	www.passendonderwijs-vo-22-01.nl

Kengetallen

In onderstaande tabel vindt u de leerling gegevens van de laatste schooljaren en de inzet van zorgondersteuning vanuit orthopedagoog en intern begeleiding.

	2017-2018	2016-2017	2015-2016	2014-2015
Aantal leerlingen (teldatum 1 oktober)	65	65	67	73
Gemiddelde groepsgrootte	13	12	11	12
TLV VSO	65	65		
Indicatie ZML	0	0	0	56
Indicatie MG	0	0	5	9
Indicatie LG	0	0	0	0
Indicatie LZ	0	0	1	1
Totale beschikbare formatie				
Formatie inzet interne begeleiding	0,9278	0,9278	0,9278	0,9278
Formatie inzet orthopedagoog	0,4837	0,4837	0,4837	0,4638
Formatie inzet stagecoördinator	1	1	1	1
Uitstroom Praktijkonderwijs	1	2	0	2
Uitstroom Cluster 4	0	1	2	2
Uitstroom Entree onderwijs (ROC)	0	0	0	0
Branchegerichte cursussen (ROC)	0	0	2	0
Gildeleren (ROC)	0			
Uitstroom Arbeid, regulier	0	0	2	0
Uitstroom Arbeid, beschermd werk	2	0	0	0

Uitstroom Dagbesteding, arbeidsmatig	10	7	1	11
Uitstroom Dagbesteding, niet arbeidsmatig	1	2	2	1
Vrijstelling van leerplicht	0	2	0	0
Leertijdvermindering	1	1	1	1
Toezietsarrangement onderwijsinspectie	Basis	Basis	Basis	Basis

Huisvestingssituatie

Het schoolgebouw van Leercentrum W.A. van Liefland (VSO) is gehuisvest binnen een Multi Functionele Accommodatie (MFA), het Schakelveld in de wijk Baggelhuizen. In het gebouw zit tevens ook Kindcentrum W.A. van Liefland (SO), een openbare en een christelijke basisschool, een cluster 4 school, een zorgexpertisecentrum, buitenschoolse opvang en een wijkcentrum gehuisvest. De school is aangepast aan de huidige inzichten en opvattingen van hedendaags onderwijs. Daarnaast maakt het Leercentrum W.A. van Liefland gebruik van een praktijktrainingslocatie "Lesboerderij".

Leercentrum W.A. van Liefland kan gebruik maken van groepslokalen, praktijklokalen, een gymzaal en een kantine. Op school zijn de nodige voorzieningen met betrekking tot zorg aanwezig (o.a. een lift en een invalidentoilet).

Missie en visie Leercentrum W.A. van Liefland

Ons motto:

Samen kunnen, kennen en aankunnen.

Onze visie:

Wij willen dat onze leerlingen bij het verlaten van de school zo zelfstandig mogelijk kunnen participeren in de maatschappij op het gebied van wonen, werken en burgerschap.

Hierbij gaan wij uit van de mogelijkheden in plaats van de beperkingen.

Wij realiseren onze visie door:

Het model adaptief onderwijs:

Het uitgangspunt van adaptief onderwijs is dat relatie, competentie en autonomie de basisbehoeften zijn van alle leerlingen. We voegen de basisbehoeften van leerlingen en de interventies van leraren om aan deze behoeften tegemoet te komen (interactie, instructie en klassenmanagement), samen binnen één omgeving. Dit is het basisklimaat van de school.

Leerkrachtontwikkeling:

De kern van de kwaliteit van het onderwijs is de kwaliteit van de leerkracht. Deze ontwikkeling is (deels) gekoppeld aan de ontwikkelpunten (Big Rocks) van de school.

Versterking:

De interne onderwijskwaliteit wordt verhoogd door scholing. Opbrengstgericht werken is gemeengoed. Een veilig schoolklimaat is van groot belang om te komen tot leren, waarbij aansluiten bij de emotionele ontwikkeling een grondhouding is. Samenwerking met overige onderwijsinstellingen voor speciaal onderwijs maakt dat we onze expertise delen en uitbreiden. Passend onderwijs krijgt op deze wijze nog beter vorm.

Onze visie is samengevat in de volgende richtinggevende uitspraken:

- wij willen een hoogwaardige vorm van onderwijs bieden aan leerlingen die aan onze zorg zijn toevertrouwd;
- wij hebben hoge verwachtingen van de leerlingen;
- wij willen onze leerlingen een veilige, stimulerende, respectvolle, plezierige en uitdagende leeromgeving bieden, waarin zij zich, samen, breed kunnen ontwikkelen;
- wij werken als team samen in deze leeromgeving, waarin ieder teamlid verantwoordelijkheid voelt voor de kwaliteit van het onderwijs en het welzijn van de leerlingen en elkaar;
- wij dragen samen met ouders/verzorgers gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de (school)ontwikkeling van de kinderen. Tussen school en ouders/verzorgers is sprake van een pedagogisch bondgenootschap, dat zich kenmerkt door het structureel overleggen over de ontwikkeling van het kind;
- wij werken samen met externe partners om leerlingen optimaal te kunnen begeleiden in hun ontwikkeling. Wij maken ons hard voor de participatie van onze leerlingen in een zo regulier mogelijke (leer-/woon-/werk) omgeving;
- wij werken samen met andere scholen (PO/VO, regulier/speciaal) om de integratie van onze leerlingen te stimuleren en om de doorstroom naar ander onderwijs te bevorderen, waar mogelijk.

Voor de visie en missie van het samenwerkingsverband 22.01 en Plateau Integrale Kindcentra; zie bijlage 1.

De onderwijsstructuur

Het onderwijs op Leercentrum W.A. van Liefland is gericht op het toeleiden naar arbeid en dagbesteding. Leerlingen waarvan ingeschat wordt dat zij nu en in de toekomst arbeidsvermogen bezitten of kunnen ontwikkelen, volgen onderwijs binnen leerroute Arbeid (A).

Leerlingen waarvan verwacht wordt dat deze duurzaam geen arbeidsvermogen hebben, volgen het onderwijs in leerroute Dagbesteding (D). De school streeft er naar zoveel mogelijk leerlingen toe te leiden naar een vorm van betaald werk. Het ontwikkelen van enige vorm van duurzaam arbeidsvermogen bij leerlingen staat hierbij centraal.

Leerlingen in de leerroute Dagbesteding volgen in principe een vergelijkbaar aanbod als de leerlingen in leerroute Arbeid. Alleen de beoogde niveaus en de ondersteuning verschillen.

Leerroutes

A: (Beschutte) Arbeid

D: dagbesteding

Fasering binnen de leerroutes

Fase 1: leerjaar 1,2,3

Fase 2: leerjaar 4,5,6

Fase 3: leerjaar 7,8,9

Opbouw van praktijkvakken en stage

	Fase 1			Fase 2			Fase 3	
Leerjaar	1	2	3	4	5	6	7	8
Leeftijd	12,13	13,14	14,15	15,16	16,17	17,18	18,19	19,20
	praktijkvakken		Begeleid interne stage		Begeleid externe stage		Zelfstandig externe stage	
			1 dagdeel	2 dagdelen	3-4 dagdelen		Maximaal 4 dagen	

Praktijkvakken

Praktijkvakken zijn erop gericht om de eerste basale vaardigheden aan te leren binnen verschillende sectoren. Praktijkvakken kennen een tweeledige invulling: gericht op het ontwikkelen van zelfredzaamheid op diverse gebieden en gericht op de eerste vaardigheden binnen diverse sectoren. Het aanbod binnen fase 1 is breed oriënterend en het bereidt leerlingen voor op zelfredzaamheid. Het aanbod binnen fase 2 legt het accent op instructie van specifieke arbeidsvaardigheden en op het moment dat leerlingen in fase 3 externe stages gaan lopen krijgen de praktijkvakken meer het karakter van een branchegerichte cursus. De inhoud van de lessen wordt bepaald door de inhoud van algemeen erkende cursussen die waarde hebben binnen het bedrijfsleven.

Begeleide interne stage (bis)

Bij de interne stage worden leerlingen uitgedaagd om aan de hand van verschillende werksoorten algemene vaardigheden te ontwikkelen en toe te passen. Leerlingen doorlopen interne stages in meerdere sectoren, waarmee de beroepsinteresse verkend kan worden. De begeleide interne stage vindt plaats binnen de veilige omgeving van de school onder begeleiding van leerkrachten of ondersteuners.

Begeleide externe stage (bes)

In de begeleide externe stage wordt de context van de sector en het aanleren van algemene werknemersvaardigheden verplaatst naar buiten de school. Naast begeleiding door een leerkracht of ondersteuner, neemt de begeleider van het stagebedrijf een belangrijke plaats in.

Zelfstandige externe stage (zes)

De doelstelling van een zelfstandige externe stage is het zelfstandig toepassen en verder aanleren van werknemers- en beroepsvaardigheden op een externe werkplek of binnen dagbesteding.

Instroom- en doorstroomcriteria van de leerroutes

Leerlingen die vanuit het PO/SO instromen met een IQ tussen 35 en 69 worden in de leerroute (Beslutte) Arbeid geplaatst. De route in fase 1 is gericht op oriëntatie op de arbeidsmogelijkheden en zal na fase 1 resulteren in de routes Regulier of Beslut werk. Leerlingen waarvan wordt ingeschat dat zij geen of onvoldoende arbeidsvermogen hebben en een IQ lager dan 35 worden op voorhand in leerroute Dagbesteding geplaatst. Het aanbod is in principe hetzelfde aanbod als in Leerroute Arbeid (alleen verschillend in streefniveau en ondersteuning).

Per schooljaar wordt bepaald of een leerling voldoende voortgang heeft geboekt om het vervolg van het profiel naar verwachting te kunnen afronden.

Schakelen naar regulier praktijkonderwijs

In fase 1 van het profiel Arbeid is het lesaanbod voor een belangrijk deel in lesmiddelen en tempo gelijk aan het aanbod van het reguliere Praktijkonderwijs, zodat schakelen mogelijk is. Voorwaarde voor schakelen naar regulier Praktijkonderwijs is dat de potentie bij een leerling vroegtijdig onderkent wordt en hierop ingespeeld wordt. Naast arbeidsvaardigheden draait het bij deze leerlingen ook om cognitieve vaardigheden en zelfredzaamheid, sociale vaardigheid, weerbaarheid en emotioneel welbevinden. Wanneer een leerling niet geschakeld kan worden gedurende fase 1, is het onderwijs op Leercentrum W.A. van Liefland eindonderwijs.

De zorgstructuur

Het ontwikkelingsperspectief (OPP)

Alle leerlingen bij ons op school hebben een ontwikkelingsperspectief (OPP).

Het ontwikkelingsperspectief is een document welke leidend is binnen de schoolloopbaan van de leerling. Het beschrijft een inschatting van de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerling voor een bepaalde langere periode en leidt tot een prognose van het uiteindelijke uitstroomniveau van een leerling. Door het instroomniveau te koppelen aan de mogelijkheden en beperkingen van de leerling kun je een prognose maken van het te verwachten uitstroomniveau en ontstaat er een ontwikkelingslijn. Voor de leerkracht vormt het ontwikkelingsperspectief een belangrijk instrument om het onderwijs planmatig en opbrengstgericht vorm te geven. Voor de leerling en ouders/verzorgers is het een geschikt instrument voor afstemming tussen leerling, ouders/verzorgers en school.

Het uitstroomniveau dat de school benoemt, moet gezien worden als een streefniveau voor de school. Naarmate de leerling ouder is wordt het perspectief steeds concreter geformuleerd.

De school stelt het ontwikkelingsperspectief voor de eerste keer 6 weken na toelating van de leerling vast.

Het opstellen van het ontwikkelingsperspectief gebeurt op basis van (onderzoek)gegevens op vier domeinen, te weten:

- verstandelijke mogelijkheden
- emotionele ontwikkeling
- adaptieve ontwikkeling
- schoolse vaardigheden

Op basis van deze gegevens en de bevorderende en belemmerende factoren wordt een integratief beeld opgesteld. Het integratief beeld is gebaseerd op de visie van het bio-psycho sociale model waarin functioneren en het hebben van een verstandelijke beperking gezien wordt als resultaten van een interactie tussen de fysieke en mentale toestand van een persoon en de sociale en fysieke omgeving. Het integratief beeld vormt het aanknopingspunt tot handelen door het in kaart brengen van de ondersteuningsbehoefte(n) van de leerling en de daarbij passende benaderingswijze.

Er zijn drie momenten waarop de uitstroombestemming van de leerling wordt vastgesteld en waar nodig bijgesteld.

Deze drie momenten worden het startperspectief, het uitstroomperspectief en het vaststellen van de uitstroombestemming genoemd. Dit vaststellen van deze perspectieven is de verantwoordelijkheid van de CvB.

Leeftijd	Leerjaar	Perspectief	Locatie
12 jaar	1 ^e leerjaar	Startperspectief	Leercentrum W.A. van Liefland
13 jaar	2 ^e leerjaar		Leercentrum W.A. van Liefland

14 jaar	3 ^e leerjaar	Uitstroomperspectief	Leercentrum W.A. van Liefland
15 jaar	4 ^e leerjaar		Leercentrum W.A. van Liefland
16 jaar	5 ^e leerjaar		Leercentrum W.A. van Liefland
17 jaar	6 ^e leerjaar	Uitstroombestemming	Leercentrum W.A. van Liefland
18 jaar	7 ^e leerjaar		Leercentrum W.A. van Liefland
19 jaar	8 ^e leerjaar		Leercentrum W.A. van Liefland
20 jaar	9 ^e leerjaar		Leercentrum W.A. van Liefland

Startperspectief

Wanneer de leerling 12 jaar is en instroomt op het VSO, wordt in het ontwikkelingsperspectief het startperspectief vastgesteld op basis van (onderzoeks)gegevens op de vier domeinen, aanvullende informatie uit het integratief beeld, de bevorderende en belemmerende factoren en bijvoorbeeld de ontwikkelingsproblematiek. Het startperspectief is geldig in de eerste drie leerjaren. Aan het einde van het derde leerjaar wordt het perspectief bestendigd of bijgesteld. Het vaststellen van het startperspectief is de verantwoordelijkheid van de Commissie voor de Begeleiding.

Uitstroomperspectief

Aan het einde van fase 1, leerjaar 3 wordt het uitstroomperspectief vastgesteld. De hoofdvraag hierin is of het gestelde perspectief van het startperspectief nog passend is bij deze leerling of dat er na drie jaar veranderingen hebben plaatsgevonden welke een afwijking op het gestelde startperspectief behoeven. Een verandering kan bijvoorbeeld zijn dat de leerling tijdens de stages sterke arbeidsvaardigheden laat zien, welke niet overeenkomen met het niveau van de cognitieve schoolse vaardigheden. Om dit vast te kunnen stellen wordt er een uitgebreide evaluatie gedaan van de stages aan de hand van onder andere het doelenboek voor de stage. Daarnaast worden per ontwikkelingsdomein relevante onderzoeksgegevens in kaart gebracht. Evenals bij het vaststellen van het startperspectief wordt aan de hand van de grondplannen gekeken welke leerroute passend is per domein.

Vervolgens wordt er gekeken of deze scores overeenkomen met het gestelde startperspectief. Wanneer dit niet het geval is, wordt gekeken wat de oorzaak is van de afwijkende scores. Het is de verantwoordelijkheid van de CvB om een eventuele bijstelling op het perspectief te maken. Soms is het ook nodig dat er een interventie wordt ingezet om de leerling op de juiste leerroute te houden.

Afhankelijk van het ontwikkelingsdomein waarop de achteruitgang geconstateerd wordt, wordt gekeken welke interventie het meest passend is. Natuurlijk kan het ook zo zijn dat het uitstroomperspectief afwijkt naar boven. Een leerling scoort nu hoger dan dat het deed op het moment van vaststelling van het startperspectief. Wanneer dit het geval is wordt het uitstroomperspectief bijgesteld naar boven toe. Iedere keer wordt ook gekeken of deze vorm van onderwijs nog steeds de meest passende vorm van onderwijs voor de leerling is.

Uitstroombestemming

Aan het einde van fase 2 leerjaar 6 wordt de uitstroombestemming vastgesteld. De stagecoördinator houdt toezicht op het proces tot de uitstroombestemming. Gekeken wordt of het uitstroomperspectief aansluit bij de vast te stellen uitstroombestemming. Ook hier is de CvB verantwoordelijk voor het vaststellen van de uitstroombestemming.

Handelingsgericht werken (HGW)

HGW is een systematische manier van werken. Het is doelgericht, flexibel, op maat en passend bij de situatie. Er wordt gekeken naar de vastgestelde leerroute en of de doelen die opgesteld zijn passend zijn bij de leerling en de leerroute. Vragen die hierbij centraal staan: Welke doelen streven we na en wat is er voor nodig om deze doelen te behalen? Halen we alles uit de leerlingen? Welke aanpassingen in niveau, aanpak en afstemming zijn nodig? Zijn de doelen behaald?

Op deze wijze sluit het onderwijsaanbod aan bij het ontwikkelingsniveau en is weggezet in de ontwikkelingslijn in het ontwikkelingsperspectief. We stellen hoge doelen voor de leerlingen en geven instructie op niveau. Differentiatie vindt plaats op basis van de onderwijsbehoeften van de leerling.

Opbrengstgericht werken (OGW)

Om een goed beeld te krijgen van de ontwikkeling van de leerlingen worden verschillende activiteiten ingezet:

- Registraties van ontwikkelingen;
- Methode afhankelijke toetsing;
- Methode onafhankelijke toetsing;
- Leerlingvolgsystemen Datacare Logos (schoolse- en praktische vaardigheden) en AuReCool (sociale vaardigheden).

Er wordt bewust en planmatig gewerkt aan tussen- en einddoelen om ervoor te zorgen dat leerlingen zich op een goede manier ontwikkelen. Dit is een cyclisch proces waarbij de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) centraal staat. Binnen deze cyclus staat het groepsplan centraal.

Het groepsplan

Het groepsplan vormt de basis van het planmatig werken in de groep. In het groepsplan staan op basis van het ontwikkelingsperspectief de korte termijndoelen uitgewerkt in een concreet aanbod passend bij de onderwijsbehoeften van de leerling.

Binnen leercentrum W.A. van Liefland wordt er voor de vakken technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen gewerkt in niveaugroepen. Leerlingen worden ingedeeld op basis van scores op genormeerde toetsen (cito) en/of methodegebonden toetsen.

Deze niveaugroepen worden groepsdoorbrekend georganiseerd, waarbinnen de leerkracht de instructie afstemt op de onderwijsbehoefte van de leerling. Per niveaugroep wordt er een groepsplan opgesteld met een looptijd van 20 weken.

De groepsbespreking

Vier maal per jaar vindt er een groepsbespreking plaats. Tijdens de groepsbespreking staat het groepsplan centraal. Er wordt geëvalueerd of de in het vorige groepsplan gestelde doelen bereikt zijn en welke aanpassing/differentiatie er de komende periode nodig is.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen twee type groepsbesprekingen:

- groepsbespreking: tussenevaluatie;

- groepsbespreking: eindevaluatie.

Tussenevaluatie: In de tussenevaluatie wordt niet zo zeer ingegaan op de individuele leerling, maar op de vraag hoe de leerkracht de komende periode tegemoet gaat komen aan de verschillende onderwijsbehoeften van de leerlingen in haar groep.

Eindevaluatie: De eindevaluatie wordt voorafgegaan door methode (on)afhankelijke toetsing. In de eindevaluatie wordt ingegaan op de vraag of de leerling de gestelde doelen behaald heeft en wat de leerling nodig heeft in de komende periode om tot optimale ontwikkeling te komen.

Bij de groepsbespreking zijn tenminste de leerkracht en de intern begeleider betrokken. Bijzonderheden vanuit de groepsbespreking worden gemeld in het zorgteam of de Commissie voor de Begeleiding.

De leerlingbespreking

Tweemaal per jaar vindt er een leerlingbespreking plaats. Bij de leerlingbespreking zijn altijd de leerkracht, de orthopedagoog en de intern begeleider aanwezig. Bijzonderheden vanuit de leerlingbespreking gaan door naar de Commissie voor de Begeleiding.

In de eerste leerlingbespreking (november/december) wordt de individuele leerling besproken aan de hand van de ingevulde AuReCool en waar nodig de groepsgewijze afname van de SEO-R2. Hierbij wordt gekeken of de leerling zich volgens verwachting ontwikkelt op didactisch, emotioneel en adaptief gebied. Hierbij staat centraal hoe de leerkracht handelingsgericht tegemoetkomt aan het ontwikkelingsperspectief en de onderwijsbehoeften van de leerling.

Bij de tweede leerlingbespreking (maart/april) staat de evaluatie van de ondersteuningsbehoeften en benaderingswijze centraal uit het ontwikkelingsperspectief.

Maand →	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7
Groepsbespreking Tussenevaluatie												
Groepsbespreking Eindevaluatie												
Leerlingbespreking												

Tabel: jaaroverzicht besprekingen.

Zorgbesprekingen

Maandelijks is er een overleg per groep, waarin alle leerlingen besproken worden. Het doel van dit overleg is het gezamenlijk kijken naar leerlingen en elkaar aanscherpen in het dagelijks handelen. Bij dit overleg zijn aanwezig: leerkracht en facultatief de assistent, intern begeleider en/of orthopedagoog.

Bij zorgen m.b.t. leerling wordt tussen de intern begeleider en de orthopedagoog casusregie afgestemd (afhankelijk van zorgen) en waar nodig wordt er afstemming gezocht binnen de Commissie voor de Begeleiding.

Samenwerking met ketenpartners

De school heeft beschikking over de volgende externe deskundigen, die direct verbonden zijn aan de school. Deze personen zijn officieel lid van de Commissie voor de Begeleiding.

Jeugdarts

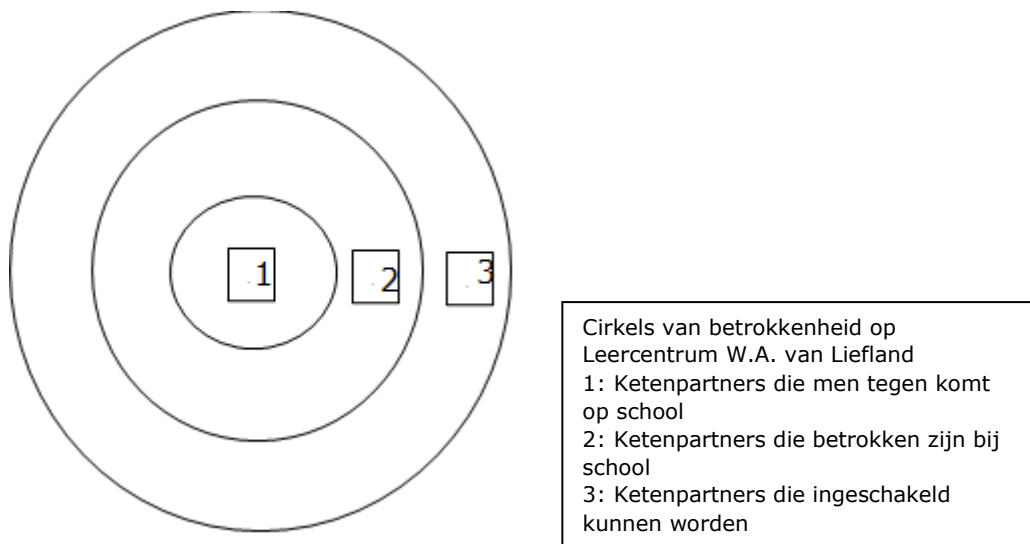
De jeugdarts van de Jeugdgezondheidszorg van GGD Drenthe screent alle leerlingen op hun lichamelijke en sociale ontwikkeling. De jeugdarts adviseert ouders/verzorgers en school. Na de start op school wordt een bezoek aan de jeugdarts gepland. Op basis van onderzoek en een gesprek met ouders/verzorgers worden medische aspecten die van invloed kunnen zijn op het ontwikkelingsperspectief van hun zoon/dochter besproken. Vervolgens wordt eenmaal per twee jaar voor alle leerlingen een schoolonderzoek gepland. De aanwezigheid van ouders/verzorgers hierbij is gewenst en zij ontvangen hiervoor een uitnodiging.

Jeugdmaatschappelijk werker

Aan onze school is een maatschappelijk werker verbonden. De maatschappelijke werker kan o.a. begeleiding bieden aan het gezin, ondersteunen bij het aanvragen van speciale regelingen (bijv. Jeugdwet) en informeren over specifieke (ouder)organisaties.

Leerplichtambtenaar

Aan onze school zijn per gemeente meerdere leerplichtambtenaren verbonden. Waar mogelijk sluit de leerplichtambtenaar van de gemeente Assen aan. Deze persoon heeft dan een brugfunctie naar eventueel andere gemeenten.

Schema: Betrokkenen op Leercentrum W.A. van Liefland

1. Ketenpartners die men tegenkomt op school:

- Leden van Commissie voor de begeleiding (zie hierboven)
- De logopedist van Logopedisch Centrum Noord te Assen
- Mediator Remediërend leren
- Mensen van DNK bibliotheek
- Mensen van ICO

- Begeleiders/observanten van zorginstelling (altijd met medeweten van betrokken ouder(s)/verzorger(s))
- Paramedisch team CEDIN (op aanvraag school)

2. Ketenpartners die betrokken zijn bij school

- Samenwerkingsverband
- Leerplichtambtenaar
- Politie
- Zorginstanties: Cosis, Van Boeijen, Accare, Ambiq
- Pleegzorginstanties, Jeugdzorg en (gezins)voogdij William Schrikkergroep, Jeugd Bescherming Noord
- MEE Drenthe
- Collega's van het netwerk van scholen voor zeer moeilijk lerende in Drenthe en Groningen
- Praktijkonderwijs Assen en omgeving;
- Basisonderwijs/Speciaal basisonderwijs/Voortgezet onderwijs Plateau Assen, CKC Drenthe.
- Drents Veiligheidslabel, Vrijwilligers Veilig Verkeer Nederland

3. Ketenpartners die ingeschakeld kunnen worden

- Centrum voor verstandelijke beperking en psychiatrie (CVBP)
- Visio, screening en ondersteuning voor leerlingen met visuele beperking
- Buurtteam
- Onderwijs(zorg)consulent

Voor meer informatie over functies, taakprofielen en taakverdeling verwijzen wij naar bijlage 2. Voor preventieve en licht curatieve interventies binnen de basisondersteuning van Plateau Integrale Kindcentra verwijzen wij naar bijlage 3.

Arrangementen

Op Leercentrum W.A. van Liefland bieden we mogelijkheid tot kortdurende therapie onder onderwijstijd als dit bijdraagt aan de schoolse ontwikkeling van de leerling. Dit betekent dat ouder(s)/ verzorger(s) en school samen optrekken voor het aanvragen van therapie. De Commissie voor de Begeleiding is verantwoordelijk voor het wel of niet toekennen van therapie onder onderwijstijd voor een periode van 10-20 weken. Leercentrum W.A. van Liefland heeft een intentieverklaring met Logopedisch Centrum Noord en een mediator mediërend leren. Inzet van andere therapeuten gebeurt in overleg met school.

Grenzen aan de mogelijkheden van de school

Het schoolbestuur heeft per augustus 2014 zorgplicht; dat wil zeggen dat het schoolbestuur verantwoordelijk is om voor iedere leerling een passend onderwijsaanbod te realiseren. Dit kan op de school waar de ouders/verzorgers de leerling hebben aangemeld, of op een andere school. We vinden het belangrijk dat ieder kind onderwijs krijgt dat hij of zij nodig heeft. Daarbij is het van belang dat kinderen zich prettig voelen op school, dat zij zich goed ontwikkelen en voldoende leervorderingen maken. Leercentrum W.A. van Liefland werkt binnen de school met twee leerroutes vastgesteld op basis van cognitief niveau, emotionele ontwikkelingsniveau en (dagelijkse) vaardigheden. Binnen leerroute A (arbeid) bedienen we leerlingen met een intelligentieniveau (TIQ) tussen de 35 en 80. Binnen leerroute D (Dagbesteding) bedienen we leerlingen met een intelligentieniveau (TIQ) tussen de 20 – 34. De school kijkt naar het totale beeld van de leerling om te kijken of Leercentrum W.A. van Liefland de best passende onderwijsvorm is. Bij aanmelding van een leerling wordt daarnaast altijd de inschatting gemaakt of de veiligheid van andere leerlingen en het schoolteam gewaarborgd kan worden. Er kunnen zich situaties voordoen waarin wij als school de grenzen van onze mogelijkheden ervaren. Leerlingen die 1 op 1 begeleiding nodig hebben kunnen niet op Leercentrum W.A. van Liefland terecht, aangezien het onderwijs daar niet op ingericht is. In samenwerking met de zorg, gemeente en onderwijs wordt dan gezocht naar een passend alternatief/onderwijszorgarrangement.

Wat kan de school?

De school heeft samengevat de volgende mogelijkheden om het onderwijs- en ondersteuningsaanbod af te stemmen op de leerling:

- aanpassing van het programma (hoeveelheid werk, niveau, werktempo, keuze van het werk);
- differentiatie in instructie;
- een langer verblijf in een bepaalde groep;
- een op samenwerking gerichte houding;
- afstemming van de pedagogische aanpak.

Wat vraagt dit van de leerling?

- de leerling laat zich sturen op gedrag;
- de leerling kan functioneren in een groep van 12 leerlingen;
- de leerling heeft enige mate van zelfstandigheid.

Wat vraagt dit van de ouder(s)/verzorger(s)?

- Een op samenwerking gerichte houding

Wanneer kan de school het niet (meer)?

Leercentrum W.A. van Liefland is gespecialiseerd in het geven van onderwijs aan Zeer Moeilijk Lerenden. Wij streven ernaar de zorg voor leerlingen op een verantwoorde wijze gestalte te geven. Er kunnen zich echter situaties voordoen, waarin wij als school de grenzen van onze mogelijkheden ervaren.

In het algemeen geldt dit bij leerlingen met zware externaliserende gedragsproblematiek, een meervoudig, complexe problematiek of als het gaat om leerlingen met een laag ontwikkelingsperspectief met als gevolg:

- Verstoring van de rust, veiligheid en orde in de klas en op school;

- Ontoereikendheid van zorg en begeleiding welke de school kan bieden;
- Verstoring van het onderwijsproces van andere leerlingen doordat de begeleiding zoveel aandacht vereist;
- Niet kunnen functioneren in een groep;

Voor meer informatie wordt verwezen naar het toelatingsbeleid van Plateau Integrale Kindcentra te vinden in de schoolgids Plateau Integrale Kindcentra (algemeen deel).

Bijlage 1: Missie en visie van samenwerkingsverband 22.01 en Plateau Integrale Kindcentra

Missie en visie van het samenwerkingsverband passend onderwijs 22-01

Missie

Het samenwerkingsverband stelt zich ten doel een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen de scholen te realiseren en wel zodanig dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen.

Visie

1. Voor alle leerlingen realiseren we passend onderwijs. Passend onderwijs en ondersteuning wordt zoveel mogelijk in de eigen woonomgeving aangeboden. Indien het in het belang is van de ontwikkeling van een kind, begeleiden wij de leerling naar een speciale voorziening.
2. Leerkrachten vormen de spil in het onderwijs en de ondersteuning. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor een goede toerusting van leerkrachten.
3. Alle scholen hebben een goede basiskwaliteit en bieden basisondersteuning. De basisondersteuning voldoet aan de kwaliteitseisen die het samenwerkingsverband afspreekt. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de basisondersteuning op de scholen.
4. De scholen voor speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs bieden naast basisondersteuning, ook kwalitatief goede extra ondersteuning. Om de kwaliteit en efficiency van speciale onderwijsvoorzieningen te versterken, streven we er naar de expertise in de regio te bundelen en (zo mogelijk) te komen tot een geïntegreerde speciale onderwijsvoorziening(en). De schoolbesturen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de bekostiging van de instandhouding van deze voorziening(en), de onderwijsinhoudelijke verantwoordelijkheid ligt bij het schoolbestuur waar deze voorziening onder valt. We streven ernaar het verblijf op een speciale voorziening zoveel mogelijk tijdelijk te laten zijn. Instroom in een speciale onderwijsvoorziening gaat bij voorkeur via een basisschool. Het samenwerkingsverband passend onderwijs 22.01 stelt een streefpercentage vast voor deelname aan speciale onderwijsvoorzieningen.
5. Er is sprake van vroegtijdige signalering en daar waar nodig handelingsgerichte hulpverlening/ aanpak. Indien het noodzakelijk is een kind te plaatsen in een speciale setting zijn de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van een kind uitgangspunt bij de beslissing. De beslissing en plaatsing gebeurt onafhankelijk, snel, transparant en efficiënt via een eenduidige zorgroute.
6. Ouders/verzorgers zijn onze partners. Partnerschap schept wederzijdse verplichtingen. We betrekken ouders/verzorgers bij het onderwijs en de begeleiding van hun kinderen en nemen hun inbreng over hun kind serieus. We respecteren de keuzevrijheid van ouders/verzorgers, tenzij dit het belang van het kind schaadt.
7. Voor een succesvolle schoolcarrière is voor enkele kinderen passende ondersteuning noodzakelijk. We werken samen met partners uit het Centrum voor Jeugd en Gezin,

politie, tweedelijnszorg en andere ketenpartners. De samenwerking gaat uit van de gedachte één kind, één plan.

8. Het samenwerkingsverband passend onderwijs 22-01 werkt samen met andere samenwerkingsverbanden passend onderwijs om het zogenaamde 'grensverkeer' en de overgang naar het voortgezet onderwijs zo goed mogelijk te regelen.
9. Het bieden van onderwijs en begeleiding vindt plaats op de scholen. De ondersteuningsmiddelen gaan zoveel mogelijk via de schoolbesturen, terug naar de scholen/groepen. De organisatie van het samenwerkingsverband is klein en slagvaardig en wordt gekenmerkt door korte lijnen en transparantie.
10. Het samenwerkingsverband passend onderwijs 22-01 gaat uit van een goede balans tussen uniformiteit (wanneer dat bijdraagt aan kwaliteit en/of efficiënt is) en ruimte voor eigen identiteit.
11. Het samenwerkingsverband passend onderwijs 22-01 is verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van (een) kwalitatief goede speciale onderwijsvoorziening(en), de route ernaar toe en de route terug naar de basisschool.
12. De schoolbesturen kunnen in onderling overleg afspreken om een deel van de middelen gezamenlijk aan te wenden voor bijvoorbeeld de inzet van orthopedagogen en ambulante begeleiders en professionalisering.
13. Het samenwerkingsverband passend onderwijs 22-01 hanteert de Code Goed Bestuur¹

Visie van Plateau Integrale Kindcentra

Ambities

Wij bouwen voort op de acht ambities die geformuleerd zijn in de voorgaande projectplanperiode. De ambities voor het projectplan 2015-2018 zijn als volgt:

1. Wij nemen de verschillen tussen kinderen als uitgangspunt en stemmen ons onderwijsaanbod en handelen af op de mogelijkheden en behoeften van kinderen. Voor een beperkte groep kinderen stellen wij individuele ontwikkelingsperspectieven² op. Ons onderwijsaanbod en de begeleiding en ondersteuning van kinderen sluit hierop (groepsgewijs en/of individueel) aan.
2. Wij richten ons onderwijs zo in dat kinderen zoveel mogelijk onderwijs kunnen volgen in de eigen woonomgeving. Waarin dit niet langer voor de ontwikkeling van het kind verantwoord is begeleiden wij het kind naar een speciale voorziening. We streven er daarbij naar dit zoveel mogelijk een tijdelijk verblijf te laten zijn. Zo snel als verantwoord plaatsen we het kind terug in een van onze basisscholen. In samenwerking met partners streven we ernaar de expertise in de regio te bundelen en te komen tot één geïntegreerde speciale onderwijsvoorziening.
3. Leerkrachten in onze basisscholen vormen de spil van ons onderwijs en de eerstelijns ondersteuning aan leerlingen. We willen dat onze leerkrachten voldoende middelen en 'tools' hebben om goed onderwijs-op-maat te bieden.
4. Leerkrachten kunnen het niet alleen. We willen ondersteuning bieden door, waar nodig, het direct in de groepen inzetten van specialisten (interne begeleiding, taal, rekenen, hoogbegaafdheid, ambulante begeleiding, orthopedagoog), het organiseren van de inzet van assistenten en het verkleinen van groepen. Daarnaast bieden we

---

¹ De Code Goed Bestuur is opgesteld door de Raad Primair Onderwijs (PO-Raad) om de kwaliteit van schoolbesturen te verhogen.

² In de wet passend onderwijs heeft het ontwikkelingsperspectief een andere betekenis gekregen. Hier wordt nog uitgegaan van de definitie zoals Plateau deze in 2009 heeft vastgesteld.

onze leerkrachten de mogelijkheid zich te ontwikkelen tot specialisten. We willen meer gebruik maken van talenten en expertise onder ons personeel binnen de school en in andere scholen via netwerken, praktijkonderzoek, intervisie en trainingen. De netwerken willen we verder ontwikkelen, verdiepen en verankeren, zodat deze steeds meer op gaan leveren voor alle betrokkenen.

5. Ouders/verzorgers zijn onze partners. We willen ouders/verzorgers nog meer betrekken bij het onderwijs en de begeleiding van hun kinderen. We nemen ouders/verzorgers als ervaringsdeskundigen serieus. Partnership schept wederzijdse verplichtingen. Waar ouders dit partnership niet aan willen gaan en een voorspoedige ontwikkeling van hun kind(eren) in de weg staan zullen wij hen op hun verplichtingen wijzen.
6. Wij staan voor vroegtijdige en snelle signalering en hulpverlening. Problemen van kinderen blijken zich al eerder aan te kondigen dan het moment dat ze manifest en problematisch worden. Onze zorgstructuur en volgsysteem is zo ingericht dat vroegtijdige signalering gevolgd wordt door een handelingsgerichte aanpak. Dit willen wij nog verder aanscherpen door onder andere het pro-actief en preventief inschakelen van specialisten.
7. Indien het noodzakelijk is een kind te plaatsen in een speciale setting, willen we dat de onderwijs-en zorgbehoeften van een kind uitgangspunt zijn bij de beslissing. De beslissing en plaatsing gebeurt snel en efficiënt. In gevallen waarin snelle plaatsing niet mogelijk is zorgen we voor tijdelijke oplossingen. Tegelijkertijd willen we door proactief handelingsgericht te werken voorkomen dat tijdelijke oplossingen gezocht moeten worden.
8. Voor een succesvolle schoolcarrière is voor een aantal kinderen passende 'zorg' noodzakelijk. We zetten ons in voor (wijkgerichte) samenwerking met partners zoals Centrum voor Jeugd en Gezin (gemeente), GGZ (geestelijke gezondheidszorg), GGD (gemeenschappelijke gezondheidszorg), Veilig Thuis Drenthe, leerplichtambtenaar en politie. Deze samenwerking gaat uit van de gedachte: één kind, één plan.

Bijlage 2: Functies, taakprofielen en taakverdeling binnen de basisondersteuning van Plateau Integrale Kindcentra – afgestemd op Kindcentrum W.A. van Liefland

Functies, taakprofielen en taakverdeling

Binnen de SO afdeling van de school zijn de volgende functies beschikbaar:

Directie

De school wordt geleid door de directeur. Zij wordt ondersteund door de adjunct-directeur.

Leraren, vakleerkracht en onderwijsassistenten

De leerkrachten verzorgen het onderwijs aan de groepen. We streven ernaar dat iedere leerkracht over het Diploma Speciaal Onderwijs/Master SEN of een vergelijkbare HBO of universitaire opleiding beschikt.

De school beschikt over een vakleerkracht Lichamelijke Opvoeding, die bewegingsonderwijs geeft aan alle groepen. Daarnaast geeft hij zwemles gericht op (zwem)veiligheid.

De leraren worden ondersteund door onderwijsassistenten. Binnen de SO-afdeling is de belangrijkste taak van de assistenten het assisteren in de groepen.

Orthopedagoog

Binnen de SO-afdeling beschikken we over een orthopedagoog. Zij heeft een adviserende taak bij de begeleiding van leerlingen en verricht daarnaast diagnostisch onderzoek op verschillende ontwikkelingsgebieden, zoals de intelligentie en de adaptieve en emotionele ontwikkeling. De orthopedagoog is indien gewenst aanwezig bij de leerlingenbespreking en is officieel lid van de Commissie voor de Begeleiding.

Intern begeleider

De intern begeleider zorgt voor de onderwijsinhoudelijke en praktische ondersteuning van personeelsleden. Verder coördineert zij de zorg en de kwaliteit hiervan.

In principe is de leerkracht het eerste aanspreekpunt voor ouders/verzorgers. Bij specifieke problemen zal de intern begeleider de zorg rondom een leerling coördineren.

De intern begeleider is aanwezig bij de leerlingen- en groepsbespreking. Daarnaast heeft zij een informerende en adviserende rol naar de Commissie voor de Begeleiding.

Motorisch Remedial Teacher

De school beschikt over een motorische remedial teacher voor leerlingen met een (tijdelijke) bewegingsachterstand.

Weerbaarheidstrainers

De school beschikt over 5 train de trainers weerbaarheid. Deze mensen trainen leerlingen op het gebied van de (seksuele) weerbaarheid.

Beeldcoach

De school beschikt over één beeldcoach om beter zicht te krijgen op de interactie tussen een leerkracht en een leerling of groep, met als doel de interactie te verbeteren en de professionele kracht van de leerkracht te vergroten.

BIG geregistreerde medewerker/Bedrijfshulpverleners (BHV)

De school heeft één BIG (Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg) geregistreerde medewerker. Dit teamlid is bevoegd tot het uitvoeren van (beperkte) medische handelingen. Daarnaast beschikt de school over zeven bedrijfshulpverleners die jaarlijks geschoold worden in brandpreventie en bestrijding en eerste hulp bij ongelukken.

Contactpersoon interne vertrouwenszaken

De contactpersoon interne vertrouwenszaken is aanspreekpunt m.b.t. de sociale veiligheid.

Bijlage 3: Preventieve en licht curatieve interventies binnen de basisondersteuning van Plateau Integrale Kindcentra

Leren

Binnen de school werken wij met niveaugroepen voor de vakken technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen. Door te werken met niveaugroepen kan de leerkracht tegemoetkomen aan een uitdagend onderwijsaanbod door het aanpassen van de didactiek, de leerstof (verdiepen, verrijken of dispenseren), het leertempo en heel incidenteel overplaatsing naar een andere groep. Dit gebeurt na overleg met ouders/verzorgers.

Om leerlingen te leren leren is het belangrijk om rekening te houden met de emotionele ontwikkeling van het kind en de adaptieve vaardigheden. De juiste verhouding tussen deze domeinen zorgt dat leerlingen zich kunnen ontwikkelen. Te denken valt hierbij aan de balans zelfstandigheid – nabijheid; stemgebruik; krachten en valkuilen van de leerling. Positive Behavior Support (PBS) stimuleert de leerkracht naar de leerling toe een positieve toon te hanteren. Het Bewust ontdekkend Leren (BOL) wordt passend en ondersteunend gemaakt voor onze leerlingen. Dit bevordert de zelfredzaamheid middels denkstimulatie.

Medisch-fysiek

Binnen Plateau Integrale Kindcentra is het volgende met betrekking tot medicijnverstrekking/verrichten medische handelingen vastgesteld. Op scholen zal, onder bepaalde voorwaarden, medewerking worden verleend aan het verstrekken van medicijnen. Voor wat betreft het verrichten van medische handelingen is de keuze gemaakt dat de scholen van Plateau Integrale Kindcentra hieraan in principe géén medewerking verlenen. De ouders zullen zelf een arts of de GGD moeten inschakelen. Voor meer informatie wordt verwezen naar het protocol medicijnverstrekking/medisch handelen.

Gezien het speciale karakter van onze school is hiervoor een uitzondering gemaakt. Afspraken rond medische handelingen worden van tevoren met ouders/verzorgers besproken en vastgelegd.

Voor meer informatie verwijzen we u naar ons protocol medicijnverstrekking/medisch handelen. Voor leerlingen die specifieke medische zorg behoeven is een individueel protocol opgesteld.

Voor leerlingen met een (beperkte) visuele beperking kunnen wij advies en ondersteuning vragen aan ambulante begeleiders van cluster 1.

Voor leerlingen met een (beperkte) auditieve beperking kunnen wij advies en ondersteuning vragen aan ambulante begeleiders van cluster 2. Binnen het speciaal onderwijs kan geen gebruik worden gemaakt van een arrangement vanuit cluster 2, maar wel advisering op leerkracht niveau.

Een team bedrijfshulpverleners draagt zorg voor de bewaking van de (medische/fysieke) veiligheid, verleent eerste hulp bij ongelukken en inventariseert per schooljaar de (medische) incidentregistratie.

Waar noodzakelijk, werkt de school nauw samen met medische experts om het welbevinden van de leerling te waarborgen.

Gedrag

Sociale veiligheid en het voorkomen van gedragsproblemen heeft een hoge prioriteit op onze school. Aandacht voor de zelfredzaamheid, weerbaarheid, sociale vaardigheden en emotionele ontwikkeling is vastgelegd binnen een veiligheidsplan, waarin middels het werken met verschillende expertgroepen, beleid is vastgesteld voor o.a.: sociale vaardigheden (methode Stip), weerbaarheid (Rots en Water / Wijsweerbaar), heldere gedragsverwachtingen (eenduidige en visueel ondersteunde school- en klassenregels) en aanleren van positief gedrag (Positive Behavior Support), protocollen (o.a. een pestprotocol en meldcode huiselijk geweld en mishandeling) en aandacht voor het bevorderen van de zelfredzaamheid en denkstimulatie (Bewust Ontdekkend Leren).

Thuisituatie

De school werkt samen met de jeugdarts en de schoolmaatschappelijk werker in de Commissie voor de Begeleiding.

Daarnaast volgt de school de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld³ en al onze teamleden zijn hiervan op de hoogte en geschoold.

Aanpak ter voorkoming van thuiszitters

Een aanpak ter voorkoming van thuiszitters is een preventieve manier van zorg. De school houdt nauwlettend in de gaten wanneer en waarom leerlingen worden thuisgehouden. Bij regelmatig ziekmelden, ook al is het voor slechts een dag of enkele dagen, is de school alert omdat dit een voorspeller voor thuiszitten kan zijn. Wij volgen hierbij het protocol ziekteverzuim van de GGD. We werken hierbij nauw samen met de leerplichtambtenaar van onze school.

---

³ Een meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals goed te reageren bij signalen van dit soort geweld. Bijvoorbeeld huisartsen, leerkrachten en medewerkers van jeugdinrichtingen. Sinds 1 juli 2013 zijn beroepskrachten verplicht zo'n meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring.